

**PŘEDBĚŽNÉ VÝSLEDKY SLEDOVÁNÍ EKOLOGIE
SLAVÍKA MODRÁČKA STŘEDOEVROPSKÉHO
(*Luscinia svecica cyanecula*) V ČECHÁCH A NA MORAVĚ
(Výzva ke spolupráci)**

**White-spotted Bluethroat (*Luscinia svecica cyanecula*) in
Bohemia and Moravia – its distribution and ecology**

Jaroslav Škopek

Stručné shrnutí dosavadních poznatků o hnízdním rozšíření slavíka modráčka středoevropského (Formánek, Chutný, Škopek, 1990) je jedním ze základních východisek pro studii, jejímž cílem je nejen podat pokud možno ucelený obraz o rozšíření sledovaného poddruhu (dále jen modráčka) v minulosti i současnosti, ale přispět i ke stupni a úrovni poznání jeho ekologie. Nárůst konkrétních pozorování z hnízdní doby ukazuje, že je nejvyšší čas údaje nejen sbírat a shromažďovat, ale připravovat se i na jejich zpracování a vyhodnocení. Zatím jsme vycházeli především z údajů získaných spolupracovníky kroužkovací stanice. Akce má m.j. sledovat a prověřit možnosti využití kroužkovatelů při výzkumu tak atraktivního ptáka, jakým modráček bezesporu je. Okruh spolupracovníků však bude nutno rozšířit i o nekroužkující ornitology; síť spolupracovníků kroužkovací stanice není totiž dosud rovnoměrná a řada kroužkovatelů se do akce nemůže zapojit, neboť v dobu příhodnou pro sledování průtahu či hnízdění modráčka pracuje na vlastním, často dlouhodobě prováděném programu. Vyzýváme proto členy České společnosti ornitologické, aby se pokud možno připojili k této akci, která je i součástí jednoho z hlavních úkolů Kroužkovací stanice Národního muzea v Praze. Údaje poskytnuté jednotlivými zpravodaji budou řádně citovány a každý bude průběžně informován o průběhu akce a jejích výsledcích.

Pro odchyt protahujících modráčků jsou zřejmě i nadále neúčinnější sklopky; k odchytu na hnízdištích se pro samce osvědčila metoda využití magnetofonového záznamu zpěvu modráčka (Formánek, Chutný, Škopek 1990), je však možno kombinovat více známých metod. Při odchytu do sklopek je však nutno mít na zřeteli skutečnost, že na většině hnízdišť modráčků se též vyskytuje chrás-

tal vodní. Na odchyt a označení jednotlivých ptáků klademe důraz především proto, aby bylo možno sledovat jejich pohyb a osud v dalších letech. Předpokládáme, že již jednou zjištěná hnízdiště budou sledována a kontrolována i nadále. Tak tomu již je na některých lokalitách, především v jižních a západních Čechách. Zde také leží těžiště současného stavu rozšíření (nejvíce kvadrátů s prokázáním hnízdění, přičemž v některých kvadrátech hnízdí i více párů). Zatímco na jižní Moravě a Mladoboleslavsku se jedná o jednotlivé hnízdící páry, hnízdiště na Heřmanickém rybníku u Ostravy - posuzováno zatím podle počtu okroužkovaných ptáků - se blíží dosud nejbohatšímu známému hnízdišti na Domažlicku (zde v roce 1990 bylo 16 rozlišených samců a 12 samic).

Je zapotřebí věnovat pozornost mokřinám zarostlým rákosem (popř. orobincem) a vrbou (tzv. bochníky vrbiček). V našich podmínkách se zpravidla jedná o okraje rybníků. Podle dosavadních zjištění se zatím jako určující jeví přítomnost vhodných míst k pobíhání a sběru potravy: přítokové či odtokové kanály s bahnitými břehy, obnažené břehy a dna rybníků, porušení souvislého zápoje rákosu (např. rákosina na rašeliníkovém podkladu) atp. . Vhodná místa pro sběr potravy mohou vytvořit v rákosinách i ornitologové, což dokládají pozorování ptáků v používaných "uličkách" pro odchyt do nárazových sítí. Zajímavým prostředím (absence rákosu) jsou tavolníkové porosty na březích Lipenské přehradní nádrže v Jižních Čechách.

Pokud tedy zjistíte hnízdní výskyt (samečci mohou na hnízdní lokalitě zpívat již po 20. březnu) a nebudete mít možnost se věnovat odchytu starých ptáků ani pátrání po hnízdě, prosíme podat závčas zprávu do kroužkovací stanice. Vítána jsou pochopitelně rovněž data veškerých pozorování modráčků i z minulých let, tedy i taková, kde nebylo možno rozlišit poddruhovou příslušnost. Při zpracování tahových poměrů modráčků budou pochopitelně posuzována data pro oba poddruhy.

SUMMARY

Members of the Czech Society for Ornithology are requested to join in White-spotted Bluethroat ecological research. This action aims not only at completing actual data on breeding distribution, but at knowledge of population dynamics and migration, to

Poznámka autora:

Referát v přednesené podobě byl založen na poznámkách k souboru 42 diapozitivů ukazujících biotopy modráčků (v jižních a západních Čechách) a místa i způsoby umístění hnízd. Obdobné řešení však tištěná podoba výzvy ke spolupráci pochopitelně nedovoluje.

LITERATURA

Formánek, J., Chutný, B., Škopek, J., 1990: K rozšíření slavíka modráčka středoevropského (*Luscinia svecica cyaneocula*) v jižních a západních Čechách (Výzva ke spolupráci). Ptáci v kulturní krajině. Sborník přednášek z II. jihočeské ornitologické konference konané ve dnech 25. a 26. února 1989 v Českých Budějovicích. KSSPOP, České Budějovice

Adresa autora: RNDr. Jaroslav Škopek

Kroužkovací stanice Národního muzea v Praze
Hornoměcholupská 34
102 00 Praha 10 - Hostivař

